

## DS. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

Weder is een van onze groote mannen, dien de Heere God voor geheel ons volk tot een rijken zegen heeft gesteld, ons door den dood ontnomen. Of liever, onze waarde vriend ging naar huis, nadat hij jaren lang voor zijn Heer en Heiland heeft mogen arbeiden. Hij heeft zijn wensch verkregen, n.l. dat zijn lijden kort mocht zijn. En ook in anderen zin, waarop hij mij in zijne brieven dikwerf opmerkzaam maakte, n.l. dat wij den Heer moesten bidden niet alleen veel voor Hem te doen, maar ook lang voor Hem te mogen arbeiden. Twee en tachtig jaar is Ds. C. S. Adama van Scheltema geworden. Hij werd geboren op 25 Januari 1815 te 's Gravenhage, en heeft gestudeerd aan Leidens universiteit. Nadat hij hier zijn studiën voltooid had, werd hij in 1839 bevestigd als predikant te Borsele, daarna diende hij als herder en leeraar de gemeente te Colijnsplaat en te Hoorn. Van hier werd hij in 1849 naar Amsterdam beroepen. In onze hoofdstad heeft hij dus het langst gearbeid en wel tot 1880, toen hij om gezondheidsredenen emeritaat aanvroeg. Daarna woonde hij te Ede (Gelderland) en het laatste gedeelte van zijn zoo werkzaam leven heeft hij in Arnhem verblijf gehouden.

Heeft Ds. Adama van Scheltema veel voor zijn Heer en Heiland mogen arbeiden als herder en leeraar te Amsterdam, gedurende de jaren van rust heeft hij nooit stil gezeten. In Amsterdam heeft hij het eerste wijkgebouw, het Koning-Willems huis, opgericht. Rijke zegen is van dezen arbeid uitgegaan. Vooral van de Bijbellezingen, die hier gehouden zijn; voorts van de bewaarscholen, Zondagscholen, Christelijke boekhandel, Zangverenigingen, Christen-geheelonthoudersvereniging, enz. Deze arbeid, die voor een deel een navolging was van hetgeen mijn waarde vriend in Londen bij Mevrouw Wightman had gezien, heeft den stoot gegeven aan het ontstaan van zeer vele wijken en Evangelisatiegebouwen in onze grootere

en kleinere steden. Ds. Adama van Scheltema was een warm bestrijder van den alcohol. Zijne ervaring had hem geleerd, hoe het drankgebruik duizenden en tienduizenden ten gronde richt en een van de meest ingrijpende oorzaken is van de ellende, die onder ons volk heerscht. Hij heeft de banier altijd hoog gehouden n.l. deze, dat het Evangelie, het geloof in Christus, de kracht is, waardoor men aan de drinkgewoonten zich kan ontworstelen. Al zijne geschriften kunnen het getuigen: Christus op den voorgrond, en dan: die den naam van Christus noemt sta af van alle ongerechtigheid, waaronder ook het gebruik van sterken drank een voórname plaats inneemt. Lang heeft hij in dezen strijd zoo goed als alleen gestaan, doch hij heeft gelukkig vóór zijn heengaan kunnen zien, hoe duizenden en tienduizenden in ons land in zijne voetstappen zijn getreden en den strijd, door hem begonnen, in de kracht van hun Heer en Heiland voortzetten.

De twee laatste jaren van zijn leven heeft hij vooral ook zijn invloed en krachten gebruikt om den arbeid in het nieuw gebouwde Zeemanshuis te IJmuiden te steunen.

Maar niet alleen als baanbreker voor het beginsel der Geheelonthouding van alle alcoholische dranken, vooral ook als schrijver en dichter heeft hij een eerste plaats ingenomen onder hen, die ons volk hierdoor groote diensten hebben bewezen. Zijne verzen, voor een groot deel uit het Engelsch vertaald, worden bijna overal in alle Christelijke gezinnen gevonden. Hij is de man, dien God gebruikt heeft om het Christelijk volksgezag te doen opleven. Vooral heeft hij daartoe medegewerkt door de uitgave van zijne liederen aan de Weezendrukkerij te Neerbosch. Neerbosch' zangen zijn bij honderdduizendtallen verspreid geworden en worden niet alleen gebruikt op de meeste Christelijke Zangverenigingen in ons land, maar ook in Amerika, zelfs tot in het Verre

Westen worden zij in de vergaderingen van Jongelings- en Jongedochtersverenigingen gezongen. Ook in Zuid-Afrika en in onze Oost- en Westindische bezittingen zijn Neerbosch' zangen niet alleen bekend, maar worden ze ook op vele Zangverenigingen gebruikt. Tot in Atjeh klinken de liederen, door den waardigen Ds. Adama van Schel-

Voor hem nu geen leed meer of zorg,  
De strijd is doorstreden, volend,  
En 't bloed van Gods Heilige is ons borg,  
Dat eens hij als kind wordt erkend.

Hoe zalig te rusten als zij,  
Die gingen als kinderen Gods,  
Tot God, die onzichtbaar nabij,  
In Jezus hun burcht was en rots.



tema vervaardigd. Vele liederen zijn ook door hem zelf gemaakt en deze zijn wel de beste. Wij denken aan zijn zoo roerend graflied, waarvan we hier twee coupletten overnemen en waarvan we wel kunnen zeggen, dat het een echo is, die nog over zijn graf ruischt.

Hij slaapt in de groeve zoo zacht;  
In 't rustbed met bloemen gedekt,  
En engelen houden daar wacht,  
Tot Jezus Gods kinderen wekt;

In 't rustbed met bloemen gedekt,  
Is daarom hun rusten zoo zacht:  
Slaap dierbre, tot Jezus u wekt.  
Slaap zacht in Gods hoede, goe nacht.

Ook als schrijver heeft Ds. Adama van Scheltema een voorname plaats ingenomen. We noemen slechts zijne vertaling der beschrijving van Mevrouw Wightmans arbeid in de achterbuurten van Londen, Spurgeons Jan Ploeger, zijn Levensbeschrijvingen van Spurgeon en van Blumhardt, beide aan

de drukkerij der Weesinrichting uitgegeven, de vertaling van Bunyans Christenreize en zoovele andere werken. Het was zijn doel bij de overzetting uit een vreemde taal de vertaling een Hollandsch karakter te geven. Honderden kleinere geschriften en traktaten zijn van zijne hand. Hij was jarenlang een ijverig medearbeider van het Nederlandsch Traktaatgenootschap. De redactie van den Bijbelschen Almanak was aan hem toevertrouwd. Bij honderdduizenden is dit boekje verspreid geworden.

Als prediker heeft hij met de grootste vrijmoedigheid het Evangelie verkondigd en zelfs in zijn grijze dagen hoorde men Ds. Adama van Scheltema gaarne. In welken kring hij verscheen, hij maakte steeds een aangename indruk. Zijn open oog, zijn heldere blik, en zijn vriendelijk gelaat, de onbeschroomdheid, waarmede hij zijne overtuiging uitsprak, zonder ooit hard te oordeelen over anderen, die niet dachten zooals hij, maakte steeds, dat allen zich aan hem verbonden gevoelden. Hij had een open oog voor al het goede, ook voor dat wat in andere kerken of vereenigingen werd aange troffen. Het is daaraan toe te schrijven, dat onze waardige vriend zijne vrienden bij duizenden telt in alle kringen van ons maatschappelijk en kerkelijk leven. Hij heeft zich verblijd in het goede, dat overal geziep werd en heeft den moed gehad dat te erkennen. En daarom gevoelen alle Christenen, hoe ver ook van elkaar staande in de belijdenis van de waarheden der Schrift, dat in Ds. Adama van Scheltema hun zeer veel is ontnomen.

Hij was sedert het begin van onzen wezenarbeid onze trouwe vriend en is dit gebleven tot het einde van zijn leven. Weinige weken geleden reisde ik nog met hem naar Utrecht en was hij nog zeer verblijd over den grooten zegen, dien God gaf op den arbeid der Evangelisatie in ons land. Hij sprak daarbij zijne hoop uit, dat wij spoedig nog grooter en heerlijker dingen zouden zien. Hij was ook de man, die

*Neerbosch.*

aan de Nederlandsche Zondagschoolvereening met alle kracht en ijver heeft gearbeid en vooral door zijn invloed in Engeland, waar hij zeer vele vrienden telde, heeft hij deze groote diensten bewezen.

Onze vriend is niet meer. Wie zal zijn plaats innemen? Hij is daarboven. Lang en veel heeft hij gearbeid voor zijn Heer en Heiland. In den Geest leggen wij een lauwerkrans op zijn graf, wetende dat hij dien neerlegt aan de voeten van Jezus, bij wien hij nu zich verblijdt in de ongestoorde zalige gemeenschap met zijn Heer en Heiland.

Onder toevloed van een groote schare belangstellenden en vrienden werd het stoffelijk overschot van Ds. C. S. Adama van Scheltema Maandag 16 Augustus ter aarde besteld.

Aan het graf werd door verschillende sprekers het woord gevoerd.

De heer Heybrock van Amsterdam herdacht in de meest hartelijke bewoordingen den overledene in zijn velerlei arbeid.

De heer Dallinga van Amsterdam sprak voor 't Koning Willemshuis; Ds. Roose van Rotterdam namens het Hoofdbestuur van den C. N. Geheelonthoudersbond; Ds. Barger van Amsterdam namens het tractaatgenootschap; de heer Marmelstein voor de broederschap van het blauwe lint en het Ned. Jongelingsverbond; Jhr. Ort van Utrecht namens de Ned. Vereen. tot afschaffing van sterken drank. De heer A. J. Hoogenbirk voor de Zondagschool-vereening. Dr. Vos, als oudste predikant van Amsterdam, namens zijne collega's.

Vele genootschappen en corporatie's boden kransen aan, o. a. het Willemshuis, de Weesinrichting te Neerbosch, het Kruisverbond, de Chr. Geheelonthouders, de onderwijzers propaganda club voor de geheelonthouding, de neutrale Arnhemsche onthoudersvereening enz.

Door ds. Adama van Scheltema van Londen, zoon van den overledene, en ds. Muller Massis van Groesbeek werd namens de familie bedankt.

J. VAN 'T LINDENHOUT.

En is eens uw vreugde en uw blijdschap  
 geroofd,  
 Is uw kracht, is uw moed heel verdwenen;  
 Werd moe dan uw voet, moe uw hand, moe  
 uw hoofd,  
 Vlood leven en levenslust henen!  
 Grijp moed, hef uw blik dan naar boven,  
 gewis:  
 Nu nadert, de dag, die de laatste is!

De laatste op aarde, waar vrede in strijd,  
 Waar liefde in smart kan verkeeren;  
 Maar d'eerste aan 't hoogere leven gewijd,  
 In de zalige woning des Heeren.  
 Dan zeker verblijdt ge u, dan roemt gij  
 gewis,  
 Dien dag, die op aarde, de laatste is!

*Naar het Hoogduitsch.*

J. C. E. MODDERMAN—ENDTZ.



I.

Het was alles behalve prettig weer om eene wandeling te maken. De regen viel in stroomen neêr, en wanneer er nu en dan eens een sterke wind opstak, die de dikke zwarte wolken wegdreef en den regen een weinig deed verminderen, duurde het echter niet lang, of er kwam een nieuwe bui opzetten, die waar hij zich ontlastte op velden en wegen, groote plassen vormde.

Het spreekt van zelf, dat zij die buiten niets te doen hadden, binnen bleven. Maar er waren toch menschen, die op het veld moesten werken, en zoo zij niet tot op het hemd door en door nat wilden worden, zich wegschuilden in een schuurtje of onder een boom, hopende dat de regen zou afnemen. In dit laatste geval verkeerde Hein Darel,

xv.

die onder een dikken beukeboom een schuilplaats had gezocht, hoewel hij, daar onder staande, nog genoeg regendruppels opving op zijn niet al te dik buisje. Af en toe keek hij links en rechts, of hij niet iemand zag aankomen met een paraplu, onder welken hij kon schuilen. Of, wat hij nog liever had, dat er een rijtuig aankwam, waarvan de koetsier of de bezitter hem daarin een plaatsje wilde verleenen.

Maar hij zag niets en besloot dus geduldig te wachten, te meer daar er weer een groote bui kwam opzetten.

Hij had dus tijd, om na te denken over zijn verleden en te overleggen, wat er in de toekomst met hem zou gebeuren.

Zijn verleden was niet rooskleurig. Zijne ouders waren reeds vroeg gestorven, en als jongen van acht jaren was hij in het huis

36